

Załącznik nr 1
do zarządzenia nr D.021.7.2025.AŻ
z dnia 6 marca 2025 r.

**PROCEDURA EWAKUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI LUB INNYMI
SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI W REGIONALNYM OŚRODKU DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI „WOM” w CZĘSTOCHOWIE**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
Zasady postępowania – pożar i inne miejscowe zagrożenia.....	4
Organizacja ewakuacji – zadania pracowników ośrodka.....	4
Zalecenia dotyczące ewakuacji osób z dysfunkcjami wzroku.....	5
Zalecenia dotyczące ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu.....	7
Zachowania osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami w sytuacji zagrożenia i sposoby wsparcia.....	8
Sposoby ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami....	9

WSTĘP

1. Cel procedury: Zapewnienie sprawnego przygotowania i przeprowadzenia bezpiecznej ewakuacji pracowników oraz osób czasowo przebywających na terenie RODN „WOM” w Częstochowie.

2. Przedmiot i zakres stosowania: „Procedura ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami przebywających na terenie RODN „WOM” w Częstochowie. Osoby te realizują niezbędne działania począwszy od stwierdzenia symptomów wskazujących na konieczność rozpoczęcia ewakuacji pracowników oraz osób czasowo przebywających na terenie tego budynku.

3. Podstawy uruchomienia procedury – zarządzenia ewakuacji

- a) pożar – gdy nieskuteczna jest likwidacja pożaru podręcznymi środkami gaśniczymi,
- b) zamach terrorystyczny – otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego środka niebezpiecznego,
- c) zagrożenie NSCH (niebezpieczną substancją chemiczną) – jeżeli czas dojścia skażonego obłoku powietrza jest większy niż 15 minut,
- d) zagrożenie katastrofą budowlaną,
- e) zagrożenie wybuchem gazu,
- f) inne.

4. Osoby objęte procedurą:

- a) osoby odpowiedzialne za ogłoszenie i realizację działań związanych z ewakuacją,
- b) osoby o ograniczonej zdolności poruszania,
- c) pracownicy,
- d) inne osoby.

5. Ogólne sposoby postępowania wobec osób o ograniczonej zdolności poruszania.

1) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami narządów ruchu:

- a) jeśli nie wiesz jak pomóc zapytaj,
- b) możesz użyć sprzętu ewakuacyjnego np. (maty/krzesła ewakuacyjne) jeśli znajduje się w budynku,
- c) w sytuacji, gdy nie ma możliwości ewakuowania osoby mającej duże trudności w poruszaniu się, pomóż jej dotrzeć do bezpiecznego punktu oczekiwań i jak najszybciej powiadom służby ratownicze.

2) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami wzroku:

- a) jeśli nie wiesz jak pomóc zapytaj,
- b) zanim nawiążesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osoby niewidome, wymień swoje imię i powiedz co się dzieje,
- c) chcąc poprowadzić osobę niewidomą do punktu zbiórki, zaproponuj jej swoje ramię/ łokieć, zamiast chwycić ją za rękę,
- d) idąc opisz otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody w górę, w dół, wystawiaj się konkretnie – sam okrzyk „uwaga” jest niewystarczający.

3) Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami słuchu:

- a) Osoba głucha nie usłyszy nawet jak powiemy do niej innymi słowami,
- b) Jeśli ktoś nie zna języka migowego możesz użyć gestów,
- c) Jeśli masz możliwość zapisz informację (np. na telefonie, który ma przy sobie), komunikat

powinien być prosty np. pożar – opuść budynek, pożar – idź za mną.

6. Organizacja ewakuacji

Każda osoba, która zauważyła pożar lub uzyskała informację o pożarze czy innym zagrożeniu, obowiązana jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast:

1. zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w sąsiedztwie niebezpiecznego zdarzenia narażone na jego skutki,
2. powiadomić swojego bezpośredniego przełożonego,
3. powiadomić służby ratownicze.

ZASADY POSTĘPOWANIA – POŻAR I INNE MIEJSCOWE ZAGROŻENIA

Po zauważeniu pożaru lub innego miejscowego zagrożenia należy zaalarmować odpowiednie służby pod numerem alarmowym 112.

W trakcie rozmowy z odpowiednimi służbami należy spokojnie i wyraźnie przekazać następujące dane niezbędne do zgłoszenia zdarzenia:

informacje o miejscu zdarzenia (np. pożaru) – nazwa obiektu, dokładny adres;
informacje o tym, co się wydarzyło, czy są osoby potrzebujące pomocy medycznej, czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego, czy w rejonie pożaru lub bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne itp., numer telefonu, z którego się dzwoni oraz swoje imię i nazwisko.

Nie należy rozłączać się jako pierwszy! Dyżurny, który odbierze zgłoszenie, może zadać dodatkowe pytania dotyczące zgłaszanego zdarzenia. Po zakończeniu rozmowy trzeba poczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenie zgłoszenia.

ORGANIZACJA EWAKUACJI – ZADANIA PRACOWNIKÓW RODN „WOM”

W przypadku ogłoszenia ewakuacji należy postępować zgodnie z instrukcjami bezpieczeństwa pożarowego dla budynków RODN „WOM” w Częstochowie.

Decyzję o ewakuacji wydaje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

Każdy, kto zauważył pożar lub inne miejscowe zagrożenie, bądź uzyskał takie informacje, jest zobowiązany zachować spokój i – nie dopuszczając do paniki – natychmiast zaalarmować:

- 1) osoby znajdujące się w sąsiedztwie pożaru, narażone na jego skutki;
- 2) Państwową Straż Pożarną tel. 998 lub 112;
- 3) dyrektora RODN „WOM”;
- 4) osoby, które mogą pomóc przy ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami.

Osoba kierująca ewakuacją:

- 1) Wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji;
- 2) Identyfikuje z innymi pracownikami osoby z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami wymagające ewakuacji oraz wyznacza osoby do pomocy w ich ewakuacji;
- 3) Wyznacza osoby odpowiedzialne za ewakuację sprzętu i mienia;
- 4) Nadzoruje przebieg ewakuacji;
- 5) Zbiera dane oraz informuje służby o liczbie ewakuowanych osób oraz o zaistniałych

sytuacjach (np. możliwości pozostania osób w obiekcie).

Osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji:

- 1) Informują o zagrożeniu i przeprowadzanej ewakuacji;
- 2) Sprawdzają, czy nikt nie pozostał w pomieszczeniach na obszarze objętym dozorem;
- 3) W razie potrzeby wskazują i pomagają w ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami;
- 4) Raportują o stanie ewakuacji do osoby kierującej ewakuacją.
- 5) Sprawdzają stan grupy w miejscu zbiórki i informują osoby odpowiedzialne za ewakuację o stanie i ewentualnych brakach osobowych.
- 6) Wyprowadzają grupę do miejsca zbiórki, pilnując, by nikt nie pozostał w sali oraz nie oddalał się w innym kierunku.

Recepcjoniści:

- 1) Informują osoby przebywające w RODN „WOM” o konieczności ewakuacji.
- 2) Informują osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji o osobach z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami, które wymagają pomocy przy ewakuacji, pomagają w ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami.

Pracownicy administracyjni:

- 1) Biorą udział w ewakuacji.
- 2) Zgłaszają swoją obecność i gotowość do pomocy osobie kierującej ewakuacją.
- 3) W razie potrzeby pomagają w ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami.
- 4) Informują osoby odpowiedzialne za ewakuację o brakach osobowych lub innych ważnych zdarzeniach.

Podczas ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami ewakuację należy prowadzić zgodnie z wytycznymi i wskazówkami zawartymi w tej instrukcji.

Do ewakuacji osób z niepełnosprawnością ruchową lub nieprzytomnych należy używać sprzętu ewakuacyjnego (np. krzeseł ewakuacyjnych). Zabronione jest używanie wind w celu ewakuowania się z budynku.

Osoby prowadzące ewakuację zawsze powinny sprawdzić, czy nikt nie pozostał w pomieszczeniach RODN „WOM”.

ZALECENIA DOTYCZĄCE EWAKUACJI OSÓB Z DYSFUNKCJAMI WZROKU

Przed udzieleniem pomocy osobie niewidomej należy poinformować ją o swojej obecności, przedstawić się i powiedzieć, co się dzieje. Nie należy działać z zaskoczenia.

Jeśli wystąpi konieczność ewakuacji osoby niewidomej, to nie należy tego robić gwałtownie.

Nie powinno się jej szarpać ani popychać, lecz zaproponować swoje ramię jako przewodnika.

Wówczas osoba niewidoma powinna stanąć za widzącym przewodnikiem i chwycić jego ramię nieco powyżej łokcia w taki sposób, że kciuk znajdzie się na zewnątrz, a pozostałe palce znajdują się między ręką a tułowiem przewodnika. Taki chwyt pozwoli osobie niewidomej orientować się, jakie ruchy wykonuje przewodnik.

Rys. Technika poruszania się z widzącym przewodnikiem

Poruszając się z osobą niewidomą, należy pamiętać, że przewodnik zawsze i wszędzie idzie pierwszy, a osoba niewidoma pół kroku za nim. Jako przewodnik należy obserwować nie tylko drogę przed sobą i osobą niewidomą, lecz także przestrzeń obejmującą jej tułów i głowę. Pozwoli to uniknąć ewentualnego narażenia na zderzenie z elementami wystającymi poza obręb ściany, np. wiszącymi. Tempo poruszania się powinno być dostosowane do możliwości osoby niewidomej.

Ważne jest, aby przewodnik doprowadził osobę niewidomą do jakiegoś stałego punktu. Nie wolno pozostawiać osoby niewidomej bez punktu odniesienia. Jeśli zdarzy się konieczność zostawienia osoby w otwartej przestrzeni, należy wówczas dokładnie określić warunki tej przestrzeni. Chodzi o to, by osoba niewidoma miała możliwość określenia swojego położenia i orientacji w miejscu, w którym się znalazła.

Przechodząc przez wąskie przejścia (np. drzwi, zatłoczony korytarz), należy zasygnalizować to osobie niewidomej słownie oraz przez wysunięcie swojego łokcia w tył. Wówczas osoba niewidoma schowa się za plecami przewodnika i będzie mogła wraz z nim pokonać drogę jeden za drugim. Wskazane jest wówczas zwolnienie tempa poruszania się i skrócenie kroku, by nie deptać sobie po piętach. Jeżeli konieczne jest przejście przez drzwi, osoba niewidoma powinna znaleźć się po stronie zawiasów. Powinno się poinformować ją odpowiednio wcześniej o takim manewrze i o konieczności zmiany trzymanego ramienia. Przewodnik otwiera drzwi, a osoba niewidoma, zabezpieczając swoją twarz wolną ręką, łapie skrzydło drzwi i sama je zamyka.

Przewodnik osoby niewidomej powinien podczas drogi opisywać otoczenie i słownie wskazywać ewentualne przeszkody, np. schody w górę, w dół.

Rys. Korzystanie z technik poruszania się z przewodnikiem na schodach

Aby ostrzec osobę niewidomą przed jakimś niebezpieczeństwem, należy zasygnalizować konkretną przeszkodę. Sam okrzyk „Uważaj!” nie pozwoli jej zorientować się, o jaką przeszkodę chodzi, czy ma się zatrzymać, uciekać, pochylić, czy może coś przeskoczyć. Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami wzroku należy pamiętać, że: zmiany zachodzące w szybkim tempie powodują ich dezorientację, panikę, stres, niechęć lub niemożność działania; nie reagują one na wizualne efekty towarzyszące zagrożeniom; mają trudność poruszania się bez przewodnika w terenie nieznanym lub znanym, lecz o zmienionej charakterystyce; mają dobrze rozwiniętą pamięć przestrzenną najbliższego otoczenia, dlatego w przypadku usłyszenia komunikatu o ewakuacji, będą najprawdopodobniej kierowały się drogą, którą znają, a która może prowadzić np. do ogniska pożaru, stąd tak ważne jest wskazanie im osoby do pomocy.

ZALECENIA DOTYCZĄCE EWAKUACJI OSÓB Z DYSFUNKCJAMI SŁUCHU

W sytuacji zagrożenia osoby z dysfunkcjami słuchu będą potrzebowały wsparcia i pomocy. Osoby niesłyszące, które nie korzystają z żadnych środków wspomagających słyszenie nie zwrócą uwagi na komunikaty dźwiękowe o zagrożeniu. Osoby słabosłyszące, które zareagują na sygnał dźwiękowy najprawdopodobniej będą potrzebowały pomocy w zrozumieniu komunikatu i informacji o sposobach ewakuacji. W obu przypadkach, w celu przekazania informacji najbardziej efektywny jest bezpośredni kontakt osób z dysfunkcjami słuchu z osobami prowadzącymi ewakuację.

Przekazanie informacji osobom z dysfunkcjami słuchu powinno odbywać się za pomocą specjalnych środków powiadamiania o zagrożeniu. Oprócz głośnych, ustalonych sygnałów dźwiękowych można zastosować sygnały świetlne. Podczas kontaktu bezpośredniego, jeśli kierujący ewakuacją nie zna żadnego sposobu komunikowania się z osobami z dysfunkcjami słuchu można przekazać informację chociażby przez napis na kartce (np. POŻAR lub EWAKUACJA).

Chcąc przekazać informację osobie z dysfunkcjami słuchu, zawsze należy upewnić się że nawiązało się z nią kontakt wzrokowy. W tym celu można pomachać ręką lub dotknąć jej ramienia. Mówić należy spokojnie i wyraźnie z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy. Komunikat powinien być prosty, nawet jednowyrazowy. Jeżeli osoba z dysfunkcjami słuchu nie zrozumie, należy postarać się przekazać to, co się chce powiedzieć w inny sposób.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu należy pamiętać, że:

- 1) tych, które nie korzystają ze środków wspomagających słyszenie, nie poinformuje się o zagrożeniu za pomocą sygnałów dźwiękowych czy informacji głosowych;
- 2) nie wszystkie z nich potrafią zrozumieć komunikat słowny dzięki umiejętności
- 3) odczytywania mowy z ust;
- 4) niektóre z nich komunikują się wyłącznie w języku migowym (nieznajomość języka migowego przez osoby prowadzące ewakuację utrudnia przekazywanie informacji o zagrożeniu);
- 5) kontakt z nimi, w tym przekazanie informacji o swoim stanie, może utrudnić lub uniemożliwić zadymienie lub zaciemnienie pomieszczeń.

ZACHOWANIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI LUB INNYMI SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI W SYTUACJI ZAGROŻENIA I SPOSOBY WSPARCIA

W sytuacji zagrożenia dla życia i zdrowia osób przebywających na terenie Akademii (np. pożar, zagrożenie wybuchem gazu, zagrożenie terrorystyczne) może pojawić się panika, czyli napad silnego lęku, ogarniający zwykle dużą grupę ludzi. Gdy jest się w tłumie, stan ekstremalnego lęku ulega wzmocnieniu. Zachowania ludzi stają się gwałtowne, towarzyszą im ekstremalne i niepoddające się kontroli emocje. Ludzie w panice nie kierują się przesłankami logicznego myślenia i rzeczywistą oceną sytuacji. Wiele osób podejmuje wówczas nieprzemysłane i niebezpieczne działania. Mogą pojawiać się jednostkowe zachowania o charakterze panicznym (np. paniczny wrzask, paniczna ucieczka, paniczne przepychanie się do wyjścia). W tłumie można poddać się emocjom innych ludzi, naśladować ich, błędnie zakładać, że wiedzą, co robią. Wybuch paniki może uniemożliwić przeprowadzenie lub być dodatkową przeszkodą przeprowadzenia sprawnej ewakuacji z miejsca zagrożenia. Jednym ze środków, który może skutecznie przeciwdziałać wybuchom paniki jest wcześniejsze, odpowiednie szkolenie i zachowanie przepisów dotyczących bezpieczeństwa, np. pożarowego.

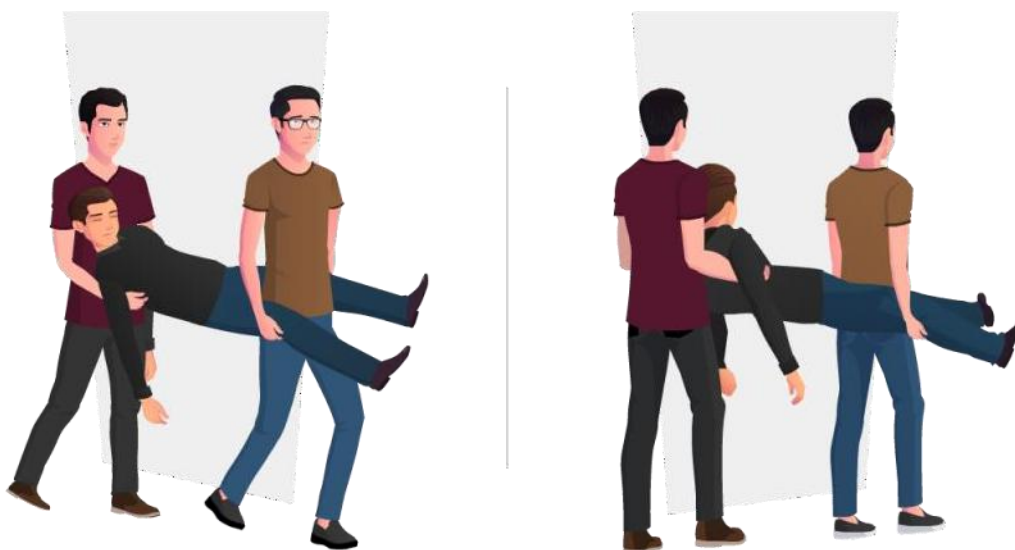
W przypadku osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami panikę może nasilać nacisk tłumu (np. u osób z dysfunkcją wzroku), brak oświetlenia (np. u osób z dysfunkcją słuchu, narządu ruchu), krzyki i wrzaski o charakterze panicznym osób z tłumu, nagły, głośny alarm pożarowy lub określający inne zagrożenie, przy jednoczesnym pojawieniu się symptomów zagrożenia (np. dym, temperatura, płomień, trzaski, krzyki). W sytuacji konkretnego zagrożenia, bardzo ważną rolę odgrywają osoby wskazane do pomocy, które swoją postawą, głosem, empatią, niewyolbrzymianiem istniejącego zagrożenia ułatwią ewakuację. Dzięki temu osoba z niepełnosprawnością lub innymi szczególnymi potrzebami poczuje się bezpieczniej i zrozumie, że nie została sama w miejscu zdarzenia. Bardzo ważne jest szybkie dotarcie do zagrożonej osoby i pozostanie przy niej do czasu zorganizowania akcji ratowniczej. Przeciwdziałając powstaniu paniki, należy zadbać o to, aby ewakuacja przebiegała bez zakłóceń, była szybka i sprawna. Osoby kierujące ewakuacją powinny być energiczne, ale spokojne, opanowane, zarazem jednak stanowcze i pewne siebie. Przekazywane przez nie komunikaty powinny być rzeczowe, krótkie i jasne. Nie należy żadnego faktu przemilczeć, jednak należy wystrzegać się zbyt szczegółowego opisu. Korzystając z urządzeń nagłaśniających, osoby kierujące ewakuacją powinny uspokoić tłum, wydając konkretne polecenia porządkowe, izolować osoby, których sposób zachowania

może zwiększyć reakcje lękowe u innych. W zapobieganiu wystąpienia paniki należy uwzględnić opisane tu szczegółowe informacje dotyczące specyficznych sposobów komunikowania się oraz ewakuacji osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami.

SPOSOBY EWAKUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI LUB INNYMI SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Przenoszenie ratowanych osób z niepełnosprawnościami lub innymi szczególnymi potrzebami może odbyć się przy zastosowaniu jednego z opisanych w dalszej części sposobów.

Chwyt „kończynowy” – jeden z ratowników chwytającego ewakuowanego pod pachy, stojąc od strony jego głowy, a drugi pod kolana, stojąc tyłem do ratowanego. Tak ustawieni ratownicy wynoszą ewakuowanego.

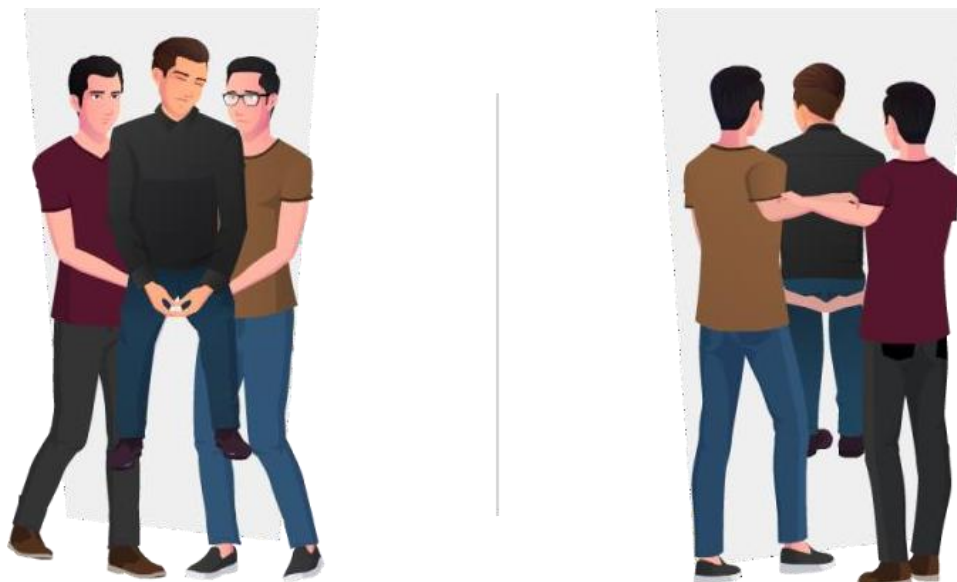
Rys. Chwyt kończynowy

Przenoszenie „na stołeczku” – ratownicy odpowiednim uchwytem dłoni tworzą siedzenie z rąk, na których siada ratowany, trzymając ratowników za szyję. Ratownicy lekko zwrócenii do siebie, ukośnie do kierunku ewakuacji, wynoszą ratowanego.

Rys. Chwyt „na stołeczku”

Przenoszenie chwytem „huśtawkowym” – ratownicy chwytają się za ręce „zewnątrznie”, wkładając je pod siedzenie ratowanego, rękami „wewnętrznymi”, po wzajemnym uchwycie na wysokości łokcia zabezpieczają ratowanego od tyłu, tworząc wsparcie na wysokości górnej części jego pleców. Chwyt huśtawkowy stosuje się w wypadku ratowania osób, które doznały obrażeń jednej lub obu rąk i nie mogą trzymać się za szyję ratowników.

Rys. Chwyt huśtawkowy

Opracował specjalista ds. BHP
Grzegorz Rogalewicz

Zatwierdził
Dyrektor Regionalnego Ośrodka Doskonalenia
Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
Aneta Żurek